

ทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน: แนวคิดและแนวปฏิบัติ*

BRAIN-BASED WRITING SKILLS: CONCEPTS AND PRACTICES

สุภลักษณ์ พรหมรัป¹

Suphalak Phromrap¹

Corresponding Author, E-mail: sakuna242020@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติในทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) ซึ่งเป็นแนวทางที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ ทักษะการเขียนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการสื่อสาร การเผยแพร่ความรู้ และการบันทึกเรื่องราวต่างๆ อย่างไรก็ตาม การเขียนเป็นทักษะที่ซับซ้อนที่ต้องอาศัยกระบวนการคิด การใช้ภาษา และประสบการณ์ที่หลากหลาย การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อสอดคล้องกับการทำงานของสมอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถของสมองในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา (neuroplasticity) และความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน การประยุกต์ใช้หลักการสมองเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการเขียนสามารถทำได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมการใช้ปัญญาที่หลากหลาย การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม การเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้จากง่ายไปหายาก และการประเมินผลที่หลากหลายและต่อเนื่องตามสภาพจริง นอกจากนี้ เครื่องมือและแนวปฏิบัติ เช่น การใช้แผนผังความคิด สื่อโมชันกราฟิก การเน้นการอ่านและการวิเคราะห์งานเขียน การฝึกการสะกดคำและการใช้คำที่ถูกต้อง และการให้ข้อมูลป้อนกลับที่สร้างสรรค์ มีส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการเขียน โดยสรุป ทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้อย่างมี

* Received 31 March 2025; Revised 31 March 2025; Accepted 12 June 2025

ประสิทธิภาพ ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความสนใจ มีส่วนร่วม และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

คำสำคัญ : ทักษะการเขียน, สมองเป็นฐาน, แนวคิด, แนวปฏิบัติ

Abstract

This academic article aims to present the concept and practice of brain-based learning (BBL), an approach that is recognized as effective in promoting learning. Writing skills are essential for communication, knowledge dissemination, and recording stories. However, writing is a complex skill that requires thought processes, language use, and diverse experiences. Brain-based learning is based on the principle that learning occurs best when it is consistent with brain functioning, especially the brain's ability to change and develop over time (neuroplasticity), and individual learners' differences. The application of brain-based learning principles to develop writing skills can be done by creating an environment conducive to learning, promoting the use of diverse intelligences, using diverse and participatory learning activities, linking learning to everyday life, learning from easy to difficult, and providing multiple and continuous assessments based on real-world conditions. In addition, tools and practices such as mind maps, motion graphics, emphasizing reading and analyzing written work, practicing spelling and correct word usage, and providing constructive feedback play an important role in developing writing skills. In conclusion, brain-based writing skills are a potential approach to effectively promote learning, which will help learners be interested, engaged, and able to develop their writing skills to their full potential.

Keywords: Writing Skills, Brain-Based, Concepts, Approaches

บทนำ

ทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสื่อสาร การเผยแพร่ความรู้ ความคิด และการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่มีคุณค่า อีกทั้งยังสามารถนำไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและการประกอบอาชีพได้ การพัฒนาทักษะการเขียนจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตในทุกมิติ อย่างไรก็ตาม การเขียนเป็นทักษะที่ค่อนข้างซับซ้อนและต้องอาศัยกระบวนการคิด การใช้ภาษา และประสบการณ์ที่หลากหลาย แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL) ได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ เนื่องจากเป็นการบูรณาการองค์ความรู้จากศาสตร์ด้านสมองและศาสตร์ด้านการศึกษา เพื่อทำความเข้าใจว่าสมองมีการเปลี่ยนแปลงและตอบสนองต่อการเรียนการสอนอย่างไร บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอแนวคิดและแนวปฏิบัติในการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน โดยมุ่งเน้นเนื้อหาสาระที่ละเอียดและครอบคลุม เพื่อให้ผู้อ่านได้รับความรู้และความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ความหมายทักษะการเขียน

ทักษะการเขียน หมายถึง การถ่ายทอดเรื่องราว ความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เขียน ออกมาเป็นตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ไปยังผู้อ่านให้เข้าใจตามจุดประสงค์ที่ต้องการ หรือเป็นการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความรู้สึก ความต้องการ ตลอดจนประสบการณ์ต่างๆ ของผู้เขียนผ่านตัวอักษรไปยังผู้รับสารเพื่อจุดประสงค์ใดจุดประสงค์หนึ่ง การเขียนจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้เขียนต้องเรียบเรียงเนื้อหาให้เป็นระบบ เพื่อสื่อสารออกมาได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดสัมฤทธิ์ผล สนิท ตั้งทวี (2528 : 153) กล่าวว่า ทักษะในการเขียนเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยากกว่าทักษะอื่นๆ เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่มีขั้นตอนหลายอย่าง เช่น ผู้เขียนจะต้องนึกคิดก่อนว่าจะเขียนอย่างไร จึงจะมีความหมายตรงกับความคิดของตนที่ต้องการจะถ่ายทอด

ความสำคัญของทักษะการเขียน

- เป็นทักษะที่สำคัญในการสื่อสาร เป็นทักษะการส่งสารที่ซับซ้อนและต้องอาศัยทักษะและกระบวนการอื่นๆ ประกอบ เช่น ทักษะการฟัง ทักษะการอ่าน กระบวนการคิด และทักษะการใช้ภาษา
- ผู้ที่จะเขียนได้ดีจะต้องเป็นผู้ฟังมาก อ่านมาก มีความรู้และประสบการณ์กว้างขวาง มีกระบวนการคิดที่ดี และที่สำคัญต้องมีทักษะการใช้ภาษาที่ดี สามารถเลือกคำ สำนวน โวหารมาเรียบเรียงเป็นภาษาเขียนที่สละสลวยถูกต้อง และสื่อสารได้ประทับใจผู้รับสาร
- เป็นเครื่องมือบันทึกและถ่ายทอดวัฒนธรรมและมรดกทางปัญญาของคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง
- เป็นเครื่องมือในการโน้มน้าวจิตใจ มนุษย์ใช้การเขียนในการชักจูงเชิญชวนหรือโน้มน้าวจิตใจให้ผู้รับสารยอมรับหรือปฏิบัติในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
- เป็นเครื่องมือในการให้ความบันเทิง ความเพลิดเพลิน
- เป็นเครื่องมือที่ช่วยแพร่กระจายความรู้ ความคิด ฯลฯ ไปสู่ผู้รับสารได้กว้างไกล และรวดเร็วและที่สำคัญยังคงหลักฐานไว้ให้อ้างอิงได้
- เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพที่มีเกียรติและมีชื่อเสียง เช่น นักเขียนบทละคร บทภาพยนตร์ นักเขียนเพลง นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทความ นักเขียนข่าว ฯ
- เป็นเครื่องมือพัฒนาสติปัญญา การเขียนต้องอาศัยทักษะทางด้านการฟัง การอ่าน การคิดวิเคราะห์ ซึ่งทำให้ผู้เขียนได้ใช้สติปัญญาในการประมวลความรู้ พินิจพิจารณา ไตร่ตรอง ประมวลความคิด การเลือกใช้ภาษาเพื่อนำมาถ่ายทอดในรูปแบบของงานเขียนชนิดต่างๆ เป็นการแสดงออกถึงภูมิปัญญาความสามารถของผู้เขียน

- สมบัติ ศิริจันดา (2554 : 88) สรุปความสำคัญของการเขียนว่าเป็นการสื่อสารที่สำคัญ ช่วยในการถ่ายทอดความรู้ ความคิดและประสบการณ์ เป็นเครื่องมือในการหล่อปบประโลมทางใจ เป็นสิ่งที่สะท้อนตัวผู้เขียน และเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรม

ลักษณะสำคัญของการเขียนที่ดี

- มีความคิดสร้างสรรค์
- มีความชัดเจน ทั้งเรื่องการใช้คำให้ถูกต้องตรงความหมาย และการใช้ภาษาที่ไม่กำกวมหรือชวนให้ตีความได้หลายประเด็น
- มีเอกภาพ ความเป็นหนึ่งเดียวของเนื้อหาภายในเรื่อง
- มีสารัตถภาพ เนื้อหาสาระที่มีคุณค่ามีประโยชน์
- มีสัมพันธ์ภาพ ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องเป็นเรื่องเดียวกัน
- มีความกระจำแจ้ง ชัดเจนไม่คลุมเครืออ่านเข้าใจง่าย
- มีความคงที่ แนวคิดที่คงที่
- มีความน่าสนใจชวนติดตาม
- มีความถูกต้อง ทั้งในด้านข้อมูลและการใช้ภาษา
- มีประโยชน์ ด้วยจุดมุ่งหมายที่ดี สรุปได้ว่าลักษณะสำคัญของงานเขียนที่ดีนั้นประกอบด้วยเอกภาพ สารัตถภาพ และสัมพันธ์ภาพ แต่สิ่งที่สำคัญที่ต้องคำนึงถึงคือการใช้ภาษา การแสดงความคิด และรวมทั้งประโยชน์จากงานเขียน

จุดประสงค์ของการเขียน: มีหลากหลาย เช่น

- เพื่อการเล่าเรื่อง
- เพื่ออธิบาย
- เพื่อโฆษณาจูงใจ
- เพื่อปลุกใจ
- เพื่อแสดงความคิดเห็นหรือแนะนำ
- เพื่อสร้างจินตนาการ
- เพื่อล้อเลียนเสียดสี

- เพื่อประกาศ
- เพื่อวิเคราะห์
- เพื่อวิจารณ์
- เพื่อทำข่าว
- เพื่อเขียนเฉพาะกิจ
- เพื่อกิจธุระ
- เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

ประโยชน์ของการเขียน:

- ช่วยให้เขียนได้ถูกต้องในเรื่องตัวสะกดการันต์และจดจำคำต่างๆ ได้แม่นยำขึ้น
- ทำให้เกิดข้อคิดเห็นและความรู้ต่างๆ
- ทำให้มีความรู้ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น
- ช่วยพัฒนาตนเองพัฒนาปัญญา
- ทำให้เกิดความสุข
- นำไปสู่การพัฒนาจิตวิญญาณ
- ทำให้ผู้เขียนได้พัฒนาความรู้คือเสริมสร้างสติปัญญาความคิด พัฒนาด้านจิตใจ คือผ่อนคลายถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก รวมถึงได้รับความสุขที่เกิดจากการเขียน

การวัดและประเมินผลทักษะการเขียน: กรรณิการ์ พวงเกษม (2533) เสนอแนะวิธีการวัดผลด้านการเขียนเรียงความ เขียนเรื่องจากภาพ โดยอาจพิจารณาจาก:

- องค์ประกอบ (คำนำ เนื้อเรื่อง สรุป)
- เนื้อหา (ความสัมพันธ์กับชื่อเรื่อง ข้อมูลสนับสนุน)
- ความคิดเชิงสร้างสรรค์ (การนำเสนอ ข้อคิด แนวคิดใหม่ คุณค่า)
- การใช้ภาษา (ถูกต้อง สละสลวย สื่อความหมายชัดเจน การลำดับความ)
- อักษรวิธี (การสะกดคำ การใช้อักษรย่อ สัญลักษณ์ เครื่องหมายวรรคตอน)

แนวคิดพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานตั้งอยู่บนหลักการที่ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเมื่อกระบวนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับการทำงานของสมอง

หลักการสำคัญประการหนึ่งคือ **สมองมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา** ซึ่งเรียกว่า **neuroplasticity** การเรียนรู้จึงเป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างและการทำงานของสมอง การจัดการเรียนรู้จึงควรพิจารณาว่าปัจจัยใดบ้างที่จะส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของสมอง และสมองตอบสนองต่อการเรียนการสอนแบบใด นอกจากนี้ การทำความเข้าใจเกี่ยวกับ **ความแตกต่างของสมองและประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ส่วนบุคคล** ก็เป็นสิ่งสำคัญในการออกแบบการเรียนรู้ที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน

สมองกับการพัฒนาทักษะการเขียน

กระบวนการเขียนเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนซึ่งเกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองในหลายส่วน ผู้เขียนต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ จัดลำดับความคิด เลือกใช้คำ สำนวน และโวหารที่เหมาะสม รวมถึงมีความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การใช้ภาษา สมองต้องทำงานเพื่อเชื่อมโยงความคิดออกมาเป็นภาษาพูดและการเขียน เมื่อเขียน สมองจะจับคู่ภาษาเข้ากับความหมายที่จะสื่อสาร ดังนั้น การพัฒนาทักษะการเขียนจึงเป็นการพัฒนาการคิดและการสื่อสารไปพร้อมๆ กัน ประสบการณ์และความรู้เดิมของผู้เขียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์งานเขียนที่มีคุณภาพ การอ่านที่หลากหลายยังช่วยเพิ่มพูนความรู้ คำศัพท์ สำนวน และประสบการณ์ในการเขียน

• การทำงานของสมองกับการเรียนรู้:

- แนวทางนี้เชื่อว่าการเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพสูงสุดเมื่อสอดคล้องกับวิธีการที่สมองทำงานตามธรรมชาติ
- โดยเน้นการใช้กิจกรรมและวิธีการสอนที่กระตุ้นการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การใช้ภาษา และการเชื่อมโยงข้อมูล

• ความยืดหยุ่นของสมอง (Neuroplasticity):

- แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับความสามารถของสมองในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาได้ตลอดเวลา

- โดยส่งเสริมการเรียนรู้ที่ทำท่ายและหลากหลาย เพื่อให้สมองได้พัฒนาศักยภาพอย่างเต็มที่

• **ความแตกต่างของผู้เรียน:**

- แนวทางนี้ตระหนักถึงความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน
- โดยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน

โดยสรุป ทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นการทำงานของสมอง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และการให้ความสำคัญกับความแตกต่างของผู้เรียน

ความสำคัญของทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

1. **ส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ:**

- การจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจะช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเขียน เช่น การคิดวิเคราะห์ การใช้ภาษา และการเชื่อมโยงข้อมูล
- การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และการใช้กิจกรรมที่หลากหลายจะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความสนใจของผู้เรียน

2. **พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง:**

- การเขียนเป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินข้อมูล
- การใช้เทคนิคการเขียน เช่น การวางแผนผังความคิดและการวิเคราะห์งานเขียน จะช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงของผู้เรียน

3. **ส่งเสริมการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ:**

- ทักษะการเขียนที่ดีเป็นพื้นฐานสำหรับการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในหลากหลายบริบท เช่น การเขียนรายงาน การนำเสนอ และการสื่อสารทางออนไลน์
- การฝึกฝนการใช้ภาษาที่ถูกต้องและเหมาะสมจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ

4. ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต:

- ทักษะการเขียนเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ตลอดชีวิตเนื่องจากเป็นเครื่องมือที่สำคัญสำหรับการบันทึกความรู้ การแลกเปลี่ยนความคิด และการพัฒนาตนเอง
- การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานจะช่วยให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างต่อเนื่อง

แนวคิดและแนวปฏิบัติ:

- สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้:
 - จัดสภาพแวดล้อมที่ผ่อนคลายและกระตุ้นการเรียนรู้
 - ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
- ส่งเสริมการใช้ปัญญาที่หลากหลาย:
 - ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคน
 - ใช้กิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การเขียนเชิงสร้างสรรค์ การเขียนเชิงวิเคราะห์ และการเขียนเพื่อการสื่อสาร
- เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน:
 - ส่งเสริมการทำงานกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
 - ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของตนเองและผู้อื่น
- เชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน:
 - ใช้ตัวอย่างและสถานการณ์จากชีวิตประจำวันในการสอนการเขียน
- ใช้เครื่องมือและเทคนิคที่หลากหลาย:

- ใช้แผนผังความคิด สื่อโมชันกราฟิก และเทคโนโลยีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
- ฝึกฝนการสะกดคำ การใช้คำ และการเขียนประโยคที่ถูกต้อง

การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน การนำแนวคิดและแนวปฏิบัติเหล่านี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

การพัฒนาทักษะการเขียนด้วยหลักการสมองเป็นฐาน: แนวคิดและแนวปฏิบัติ

การประยุกต์ใช้หลักการสมองเป็นฐานในการพัฒนาทักษะการเขียนสามารถทำได้ในหลากหลายมิติ ดังนี้

- **การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้:** สภาพแวดล้อมที่มีความท้าทาย สร้างสรรค์ และกระตุ้นความสนใจ จะช่วยส่งเสริมให้สมองเกิดการเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ การจัดบรรยากาศในชั้นเรียนที่ผ่อนคลาย ไม่กดดัน และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จะช่วยลดความกังวลและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีขึ้น
- **การส่งเสริมการใช้ปัญญาที่หลากหลาย:** ทฤษฎีหุปัญญาของการ์ดเนอร์ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีความถนัดทางปัญญาที่แตกต่างกัน การจัดการเรียนรู้การเขียนจึงควรมีรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับปัญญาที่มีอยู่ในแต่ละด้าน ผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้ปัญญาด้านที่ตนเองถนัดเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้การเขียน
- **การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายและเน้นการมีส่วนร่วม:** การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพควรมีกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนได้เลือกในสิ่งที่ตนเองชอบและเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงมากที่สุด การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การเรียนรู้เป็นกลุ่ม การใช้คำถามกระตุ้นความคิด การจำลองสถานการณ์ การทำกิจกรรมและสร้างผลงาน จะช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงและเชื่อมโยงความรู้กับการเขียน

- **การเชื่อมโยงกับการเรียนรู้ในชีวิตประจำวัน:** การทำให้สิ่งที่เรียนรู้เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันหรือสามารถเปรียบเทียบได้ในชีวิตประจำวัน จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของการเขียนและกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น การนำเสนอสถานการณ์จริงหรือปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการเขียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถนำทักษะการเขียนไปประยุกต์ใช้ได้จริง
- **การเรียนรู้จากง่ายไปหายาก:** การจัดการเรียนรู้ควรเริ่มต้นจากพื้นฐานที่ผู้เรียนคุ้นเคยและค่อยๆ เพิ่มความซับซ้อนขึ้น ในการสอนเขียน ควรเริ่มจากการฝึกทักษะพื้นฐาน เช่น การใช้คำ การสร้างประโยค และการจัดลำดับความคิด ก่อนที่จะพัฒนาไปสู่การเขียนในรูปแบบที่ซับซ้อนยิ่งขึ้น
- **การประเมินผลที่หลากหลายและต่อเนื่องตามสภาพจริง:** การประเมินการเรียนรู้การเขียนไม่ควรจำกัดอยู่เพียงการทดสอบ แต่ควรรวมถึงการสังเกตพฤติกรรมการเขียน แฟ้มสะสมผลงาน และการประเมินตนเอง การประเมินที่หลากหลายจะช่วยให้ทราบพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละด้านและสามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม

เครื่องมือและแนวปฏิบัติในการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

- **การใช้แผนผังความคิด (Mind Map) และเครื่องมือจัดระเบียบความคิด:** เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิด วางแผนโครงสร้างของงานเขียน และเห็นความเชื่อมโยงของเนื้อหาได้ชัดเจน การใช้แผนผังความคิดก่อนการเขียนจะช่วยให้สมองประมวลผลข้อมูลและเรียบเรียงความคิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- **การบูรณาการสื่อโมชันกราฟิก:** สื่อโมชันกราฟิกเป็นสื่อที่น่าสนใจและสามารถสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้เป็นอย่างดี การนำเสนอหลักการเขียน ตัวอย่างการใช้ภาษา หรือขั้นตอนการเขียนผ่านสื่อโมชันกราฟิกจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและจดจำได้นาน
- **การเน้นการอ่านและการวิเคราะห์งานเขียน:** การอ่านงานเขียนที่หลากหลายรูปแบบจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กลวิธีในการเขียน เทคนิคการใช้ภาษา และ

แนวทางการนำเสนอเนื้อหาที่น่าสนใจ การวิเคราะห์งานเขียนที่ดีจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงองค์ประกอบต่างๆ ของงานเขียนที่มีคุณภาพและนำมาปรับใช้ในการเขียนของตนเองได้

- **การฝึกการสะกดคำและการใช้คำที่ถูกต้อง:** การสะกดคำและการใช้คำที่ถูกต้องเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียนที่มีประสิทธิภาพ การสอนสะกดคำโดยเน้นการเชื่อมโยงรูป เสียง และความหมายของคำ รวมถึงการฝึกใช้คำในบริบทต่างๆ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเขียนได้อย่างถูกต้องและสื่อสารความหมายได้อย่างชัดเจน
- **การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ที่สร้างสรรค์:** การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่งานเขียนของผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอและตรงจุดจะช่วยให้ผู้เรียนทราบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนา ข้อมูลป้อนกลับควรเน้นที่เนื้อหา โครงสร้าง การใช้ภาษา และกลวิธีในการนำเสนอ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้ดียิ่งขึ้น
- **การส่งเสริมการเขียนอย่างสร้างสรรค์และมีจุดมุ่งหมาย:** การมอบหมายงานเขียนที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ใช้จินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงการกำหนดจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนของการเขียน จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความตั้งใจและสนุกกับการเขียนมากยิ่งขึ้น

1. หลักการทำงานของสมองกับการเรียนรู้การเขียน

- ศึกษาโครงสร้างและการทำงานของสมองที่เกี่ยวข้องกับการประมวลผลภาษา การคิดวิเคราะห์ และการสร้างสรรค์
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความยืดหยุ่นของสมอง (neuroplasticity) และความสำคัญของการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้
- ศึกษาผลกระทบของปัจจัยต่างๆ เช่น อารมณ์ ความเครียด และการนอนหลับต่อการเรียนรู้การเขียน

2. แนวคิดและทฤษฎีการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning: BBL)

- ศึกษาหลักการพื้นฐานของ BBL และความสัมพันธ์กับการพัฒนาทักษะการเขียน
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องปัญญาที่หลากหลาย (multiple intelligences) และการประยุกต์ใช้ในการสอนการเขียน
- ศึกษาแนวทางการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่กระตุ้นการทำงานของสมอง และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน

3. แนวปฏิบัติและเทคนิคการสอนการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

- ศึกษาเทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับหลักการทำงานของสมอง เช่น การใช้แผนผังความคิด การเล่าเรื่อง และการเขียนเชิงสร้างสรรค์
- ทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะการเขียน
- ศึกษาแนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับสภาพจริง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

- ศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้ BBL ในการพัฒนาทักษะการเขียนในกลุ่มผู้เรียนต่างๆ
- วิเคราะห์จุดแข็งและจุดอ่อนของงานวิจัยต่างๆ และนำผลการวิจัยมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
- ค้นหาแนวทางการวิจัยเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐาน

ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียนในหลักสูตรแกนกลางฯ พ.ศ. 2551:

- การคัดลายมือ:
 - ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการคัดลายมือ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถคัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
- การเขียนสื่อสาร:

- ตัวชี้วัดในด้านนี้ครอบคลุมการเขียนสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนคำขวัญ คำอวยพร คำแนะนำ และคำอธิบายแสดงขั้นตอน โดยเน้นการใช้คำที่ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม
- **การเขียนเรียงความและย่อความ:**
 - ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการเขียนเรียงความและย่อความ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเขียนเรียงความและย่อความจากสื่อต่างๆ เช่น นิทาน ความเรียงประเภทต่างๆ ประกาศ จดหมาย และคำสอนได้อย่างถูกต้อง
- **การเขียนจดหมาย:**
 - ตัวชี้วัดในด้านนี้ครอบคลุมการเขียนจดหมายถึงบุคคลต่างๆ เช่น เพื่อน และบิดามารดา โดยเน้นการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับผู้รับ
- **การเขียนบันทึกและรายงาน:**
 - ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการเขียนบันทึกและรายงาน มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเขียนบันทึกและรายงานจากการศึกษาค้นคว้าได้อย่างถูกต้องตามรูปแบบ
- **การเขียนเรื่องตามจินตนาการ:**
 - ตัวชี้วัดในด้านนี้ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเขียนเรื่องตามจินตนาการได้อย่างอิสระ
- **มารยาทในการเขียน:**
 - ตัวชี้วัดในด้านนี้ครอบคลุมมารยาทในการเขียน เช่น การเขียนให้อ่านง่าย สะอาด ไม่ขีดฆ่า และการใช้ภาษาเขียนที่เหมาะสมกับเวลา สถานที่ และบุคคล

ความสำคัญของการศึกษาตัวชี้วัด:

- ช่วยให้ผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเป้าหมายและมาตรฐานของหลักสูตร
- ช่วยให้ผู้เรียนทราบถึงเป้าหมายในการพัฒนาทักษะการเขียนของตนเอง

- ช่วยให้ผู้ปกครองสามารถติดตามและสนับสนุนการเรียนรู้ของบุตรหลานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การศึกษาตัวชีวิตที่เกี่ยวข้องกับทักษะการเขียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงเป็นสิ่งสำคัญในการส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำไปใช้ในการสื่อสารและการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันได้

การเชื่อมโยงตัวชีวิตกับการใช้สมองเป็นฐาน

- **การคัดลายมือ:**
 - **ตัวชีวิต:** คัดลายมือตัวบรรจงเต็มบรรทัดและครึ่งบรรทัดได้ถูกต้องตามรูปแบบการเขียนตัวอักษรไทย
 - **การเชื่อมโยงกับสมองเป็นฐาน:** การคัดลายมือช่วยพัฒนาระบบประสาทสัมผัสและการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็ก (fine motor skills) ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาทักษะการเขียน การฝึกคัดลายมืออย่างสม่ำเสมอจะช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมการเคลื่อนไหวและการจดจำรูปแบบตัวอักษร
 - **แนวทางการจัดการเรียนรู้:** ใช้กิจกรรมที่หลากหลายในการฝึกคัดลายมือ เช่น การคัดลายมือตามแบบ การคัดลายมือตามคำบอก และการคัดลายมือโดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น กระดาษทรายและดินน้ำมัน เพื่อกระตุ้นการทำงานของสมองในหลาย ๆ ด้าน
- **การเขียนสื่อสาร:**
 - **ตัวชีวิต:** เขียนสื่อสารโดยใช้คำได้ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสม
 - **การเชื่อมโยงกับสมองเป็นฐาน:** การเขียนสื่อสารต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การใช้ภาษา และการเชื่อมโยงข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองในหลายๆ ส่วน การฝึกเขียนสื่อสารจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ

- **แนวทางการจัดการเรียนรู้:** ใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และการใช้ภาษา เช่น การเขียนคำขวัญ คำอวยพร คำแนะนำ และคำอธิบายแสดงขั้นตอน โดยเน้นการใช้คำที่ถูกต้อง ชัดเจน และเหมาะสมกับสถานการณ์
- **การเขียนเรียงความและย่อความ:**
 - **ตัวชี้วัด:** เขียนเรียงความและย่อความจากสื่อต่างๆ ได้ถูกต้อง
 - **การเชื่อมโยงกับสมองเป็นฐาน:** การเขียนเรียงความและย่อความต้องอาศัยการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินข้อมูล ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการคิดขั้นสูง การฝึกเขียนเรียงความและย่อความจะช่วยพัฒนาทักษะการคิดอย่างเป็นระบบและการจัดระเบียบข้อมูล
 - **แนวทางการจัดการเรียนรู้:** ใช้เทคนิคการเขียนที่หลากหลาย เช่น การวางแผนผังความคิด การระดมสมอง และการวิเคราะห์งานเขียน เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบและการจัดระเบียบข้อมูล
- **การเขียนเรื่องตามจินตนาการ:**
 - **ตัวชี้วัด:** เขียนเรื่องตามจินตนาการได้อย่างอิสระ
 - **การเชื่อมโยงกับสมองเป็นฐาน:** การเขียนเรื่องตามจินตนาการช่วยกระตุ้นการทำงานของสมองในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การฝึกเขียนเรื่องตามจินตนาการจะช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดนอกกรอบและการแสดงออกทางความคิดอย่างสร้างสรรค์

- **แนวทางการจัดการเรียนรู้:** ใช้กิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เช่น การเล่าเรื่อง การวาดภาพ และการใช้สื่อต่างๆ เพื่อกระตุ้นจินตนาการของผู้เรียน

บทสรุป

การพัฒนาทักษะการเขียนโดยใช้สมองเป็นฐานเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการเรียนรู้การเขียนอย่างมีประสิทธิภาพ การทำความเข้าใจหลักการทำงานของสมองและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน รวมถึงการประยุกต์ใช้แนวคิดและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีส่วนร่วม และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนได้อย่างเต็มศักยภาพ การบูรณาการเครื่องมือและกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น แผนผังความคิด สื่อมัลติมีเดีย การอ่านวิเคราะห์ และการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างสร้างสรรค์ จะเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการพัฒนาทักษะการเขียนและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้และการดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณค่า

เอกสารอ้างอิง

- กาญจนา นาคสกุล. (2556). *หลักภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กุสุมา คำผาง. (2559). *ผลของการจัดการเรียนการสอนเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้สมองเป็นฐานที่มีต่อทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- ประทีป เหมือนนิล. (2558). *จิตวิทยาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เปรมจิต ศรีสงคราม. (2554). *การเขียนทั่วไป*. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูจันทระเกษม.
- วิจิตร แสงพลสิทธิ์ และคณะ. (ม.ป.ป.) *การใช้ภาษาไทย*. (ไทย 101). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- วิภาดา คุ่มภัย. (2555). *การพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจ*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพร ลาภผลศิริ. (2562). *นวัตกรรมการเรียนการสอนภาษาไทย*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สนิท ตั้งทวี. (2559). *การใช้ภาษาเชิงปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สนิท สัตโยภาส. (2558). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสารและสืบค้น*. สถาบันราชภัฏเชียงใหม่ : เชียงใหม่.
- สมจิตต์ สุพรรณทัศน์. (2548). *วรรณคดีวิจักษ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทสร้างสรรค์สื่อเพื่อการศึกษา (ประเทศไทย) จำกัด.
- สมบัติ ศิริจันดา. (2554). *ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด พีทีเอ็น เพรส.
- สายใจ อินทวิชัย. (2563). *การวิจัยทางการศึกษาเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). *คู่มือครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). *การสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อุปกิต ปาจริยางกูร. (2550). *หลักไวยากรณ์ไทย*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.